

EESTI ARHITEKTIDE LIIT

2016. aastanäituse ideevõistlus

ŽÜRII LÕPP-PROTOKOLL

ŽÜRII KOOSSEIS:

Žürii liikmed: Indek Allmann
Kalle Vellevoog
Aet Ader
Margit Mutso
Triin Ojari
Andres Kurg
Karin Tõugu

Protokollis: Kaire Pärnpuu

KOOSOLEKU TOIMUMISAEG ja KOHT:

24.03.2015 kell 11:00 – 12:30, Eesti Arhitektide Liit (Põhja pst 27a, Tallinn)

30.03.2015 kell 13:45 – 15:30, Eesti Arhitektide Liit (Põhja pst 27a, Tallinn)

Võistluse eesmärk:

Ideekonkurss toimus eesmärgiga leida kuraator(id) 2016. aasta EALi kuraatorinäitusele, mis on plaanitud korraldada Eesti Arhitektuurimuseumi suures saalis 2016.a. märtsis. Näituse eesmärk on tutvustada ja analüüsida Eesti ehitatud keskkonda, mis on loodud buumijärgsest ajast tänaseni. Viimane nüüdisaegset arhitektuuri koondav laiapõhjaline näitus „Buum Ruum. Uus Eesti arhitektuur“ kajastab aastatel 2000 –2008, mil Eestis oli tugev majanduskasv, valminud arhitektuuri.

Näituse kontseptsioonis oodati vastuseid järgmistele küsimustele: Kuidas võtta kokku buumijärgsed aastad Eesti arhitektuuris (2009-2015)? Mil moel reageerisime majanduslangusele ja kuidas kandus see ehitatud keskkonda? Kas arhitektuurivaldkond otsis väljundeid ehitamisest väljaspool? Kas kümne aasta tagusega võrreldes on meie enesenägemuses midagi muutunud? Kas asjad on tänaseks paika loksunud ja saavutatud stabiilsus?

2016. aasta näitus on planeeritud mõnevõrra erinevana 2012. (“LASN”) ja 2014. aasta (“Mängiv inimene. Kaheksa visiooni lasteaedade arhitektuurist”) EALi kuraatorinäitustest. Mõte on küll vaadata tagasi ehitatud keskkonnale, kuid sarnaselt eelmistele teemadele peaks näitus tekitama edasiviivat diskussiooni ning omama selget kuraatori seisukohta. Konkursivisioonidelt oodatakse esmaseid ettepanekuid ka ekspositsiooni osas – kuidas / mis mahus planeeritakse eksponeerida visuaalseid materjale ja mis osas makette jms. Liidu eesmärk on leida näitus, mis sobib näitamiseks ka väljaspool Eestit ja kõnetab rahvusvahelist publikut. Kuraatorinäituse ja kakskeelse kataloogi kogueelarve on 30 000 eurot.

Võistluse tähtajaks, 16.03.2015 kella 16:00-ks, esitati võistlusele 4 võistlustööd. Žürii tutvus ja hindas kõiki laekunud töid.

Žürii hinnangud ideekavanditele

(alfabeetilisest järjekorras):

INIMLINN

Idee käsitleb tänavaruumi läbi jalakäijate ja kergliiklejate prisma ning tõstatab põhiküsimuseks: kuidas luua head liikumis- ja olemisruumi jalakäijale ning kuidas taastada inimeste usk sellesse rolli. Näitusega soovib kuraator temaatika läbi mängida ning tõstatada see probleem arhitektuuriringkonna ja laiema avalikkuse seas. Näituse käigus analüüsitakse, milline on parim liikluslahendus hoonete ümber, ja lahenduste põhjal valitakse kõige inimsõbralikum arhitekt.

Žürii leiab, et kontseptsioon ei vasta hästi püstitatud lähteülesandele saada ülevaatenäitus. Idee on hea avaliku ruumi analüüsimiseks, ent selline vaatenurk pole piisavalt atraktiivne EALi ülevaatenäituseks. Tihti on liikluslahendused majade ümber teostatud planeerijate, liiklusspetsialistide või kohaliku omavalitsuse ametnike poolt, nende autorid pole arhitektid ning näituse avaliku ruumi fookus võib kalduda insenertehnoloogilisse valdkonda.

KONTEKSTID. EESTI ARHITEKTUUR 2009-2015

Idee on tuua fookusesse Eesti uuemad suurepärased hooned, ent mitte tavapärasel neutraalsel siledal perspektiivi ja inimtüüpide puhaste keskkondade taustal, vaid realsust veidi nihutades lisandub ambitsioon olla jõulisem, teravam, kõnetavam ja poleemilisem. Kasutades filmikunstist laenatud valedokumentalistika võttestikku on lavastustele lisatud ootamatuid sündmusi, detaile ning tavaolukorras hoonete toimimise juurde mittekuuluvaid elemente. Presenteeritakse kaheksat hoonet. Aastanäitus ei osuta, ei süstematiseeri ega tee üldistusi viimase aja arhitektuuri kohta, vaid jätkab olemuslikemate küsimustega. Ehk kui palju on üldse arhitektuuril pistmist ja võimekust kaasa rääkida olulistel sotsiaalsetel, poliitilistel ja ühiskonda kõnetavatel teemadel?

Žürii peab huvitavaks ideed põimida arhitektuur lavastustega. Arhitektuur on siin küll pigem dekoratsiooni rollis, ent sekkudes läbi lavastuste ühiskonda kõnetavatesse teemadesse, tänu millele on võimalik näitusega suhestuda laiemal publikul. Samas tekitab žürii seas intensiivset arutelu kuraatori idee kasutada päevapoliitikat ja provokatsiooni EALi ülevaatenäituses ning peab riskantseteks ja ebaeetilisteks osasid lavastuses kasutatud näiteid. Leitakse, et näitus toimib, kui suudetakse piisavalt hästi narratiividega mängida ning kontseptsiooni läbib kunstniku ühtne visuaalne eetilise visioon. Selline jutustuste nihestatud prisma võiks olla ka rahvusvaheliselt kõitev ning lisaks presenteerime head arhitektuuri. Leiti, et idee autor võiks kaaluda ka valitud objektide arvu suurendamist, samas peab näitus jääma ettenähtud eelarvesse.

MAARAHVAS

Idee on presenteerida Eesti maa-arhitektuuri loomingulist pärandit. Näitusel presenteeritavate valikute leidmisel on oluline, kas diletant on saavutanud arhitektoonilise ruumistruktuuri ja tema looming elab 21. sajandis, mitte 19. sajandi nostalgias, kus uus tehnika on peidetud palkide vahele. Näitus toob välja seose nii varem rajatud ruumistruktuuride või ümbritseva looduse ning ka kohalike tavade ja sümbolite vahel. Suurlinnad on põimitud sellesse näitusesse oma perifeersete aladega. Soovitakse näidata 40 objekti kaheksal ekraanil ja lisaks mõned maketid ning arhitektoonid.

Žüriile meeldis näituse ideena fookuse suunamine väljaspoole suurlinnu. Näituse valmimise meetod ja protsess on hästi lahti kirjutatud, ent näituse kontseptsioon ei tundunud piisavalt arusaadav (laserid, arhitektoonid jne). Žüriile jäi selgusetuks, millist arhitektuuri konkreetselt silmas peetakse, mis jääb professionaalse arhitektide loomingu ja “rahvaliku” arhitektuuri vahele? Võistlustöö ei toonud välja ühtki näidet esitletavatest objektidest, mis oleks teinud näituse konkreetsemaks ning žürii mõistnud paremini näituse laiapõhjalisust.

VOLTIMINE

Idee on tegeleda kogu Eesti viimase kuue aasta arhitektuuriga, mitte vaid jäämäe tipuga. Tavaliselt räägitakse ainult 1%-st arhitektuurist ja umbes kümnest büroost, ent ülejäänust vaikitakse. Näitus esitleb arhitektuuriobjekte läbi pabermudelite. Kõik, mis on ehitatud viimase kuue aastaga, on kõigile nähtav, katsutav ja järgi tehtav.

Žürii arvates idee näidata arhitektuuri läbi volditud majade makettide ja pakkuda seeläbi uut võimalust arhitektuuri presenteerimiseks, võib jääda vaid formaalseks. Samuti tekitab žüriile lisaküsimusi ambitsioonikas eesmärk esitleda kogu Eesti viimase kuue aasta arhitektuuri – millise valiku printsiibil otsustatakse hoonete valik ja kuidas kogu vajaminev materjal kokku saadakse. Näidates nõ head ja halba arhitektuuri kõrvuti ühel tasandil, võib selline võrdlemine olla huvitav valdkonna spetsialistile, ent avalikkus ei pruugi vahet tajuda. Kontseptsioon sisaldab vaikumisi rohkelt hooneid, ent näitus ei tegele tõstatatud küsimusega – kuhu suunda on arhitektuur ise liikunud vaid soovib, et vaataja teeks selle otsuse ise. Esitatud kontseptsioon on puudulik.

Žürii hinnang ideekavanditele:

Küsimuste täpsustamiseks ideekavandite autoritega valiti läbirääkimiste vooru järgmised tööd (*alfabeetilises järjekorras*):

KONTEKSTID. EESTI ARHITEKTUUR 2009-2015
MAARAHVAS

ŽÜRII OTSUS 02.04.2015

Pärast kahe ideekavandi autoritega läbirääkimist otsustas žürii hääletuse alusel:

1. Jätta esikoht välja andmata ja leida kuraator läbirääkimiste teel, kuna esitatud ideekavandid ei täitnud võistlustingimuste nõuet saada Eesti kaasaegse arhitektuuri ülevaatenäitus analüüsides buumijärgseid aastaid 2009-2015 ja jääda näituse koostamiseks vajalike tegevustega etteantud eelarve piiridesse.
2. Anda välja kaks võrdset preemiat: (1000 eurot) ideekavandile “**Kontekstid. Eesti arhitektuur 2009-2015**”, autor **Karli Luik** ja (1000 eurot) “**Maarahvas**”, autor **Leonhard Lapin**.

Žürii kommentaarid teise koha ideekavanditele:

(alfabeetilises järjekorras):

KONTEKSTID

Žürii peab positiivseks, et lavastuste ja narratiivide kasutamine näitusel tooks Eesti arhitektuurile kindlasti rohket tähelepanu nii Eestis kui rahvusvaheliselt. Hooneid ei analüüsita ning näitus on abstraktne, erinevate kihistustega ning kõiki objekte läbivat ühtset narratiivi pole, ent tekitatud nihestatus annab vaatajale võimaluse vaadata hoonet selles keskkonnas teise pilguga.

Samas tundub näituse kontseptsioon sobivat pigem autori- või vaba teema näituseks, mida EAL eelnevatel aastatel on praktiseerinud. Žürii ei näe ka kandavat sõnumit ja ülevaatenäituseks vajalikku analüüsi, mida EAL seekordsel kuraatorinäituse võistlusel võistlusülesandega otsis.

MAARAHVAS

Žüriile meeldis näituse ideena fookuse suunamine väljaspoole suurlinnu. Ideelahenduse autorit huvitab protsess ja kohalik kogukond, kui protsessi käima lükkav jõud, käsitledes arhitekti positsiooni siin tööriistana ja mitte dominantsena, aidates protsessi vedajal ellu viia missiooni. Selline isiklik suhe, käsitledes arhitektuuri keskkonna ja inimeste soovide produktina, on positiivne.

Samas leiab žürii, et idee on küll väga huvitav, ent võib jääda liiga ambitsioonikaks ja riskantseks EAL näituseks - professionaalne videoproduksioon võib osutada tunduvalt kulukamaks, kui tingimustes etteantud eelarve. Lisaks on vajalik leida näitusele eelnevale uurimistööle lisarahastus, ent žürii peab oma otsuses lähtuma vaid olemasolevast ressursist.

Žürii liikmed:	Indrek Allmann	_____
	Kalle Vellevoog	_____
	Aet Ader	_____
	Margit Mutso	_____
	Triin Ojari	_____
	Andres Kurg	_____
	Karin Tõugu	_____
Protokollija:	Kaire Pärnpuu	_____